

"RODSKOV-AFFÆREN": HÆNDERNE OP OG BUKSERNE NED!

Som forberedelse til et foredrag har jeg kikket nærmere på historien om tyskerne opførelse af Tirstrup flyveplads. En spændende historie, der jo har fået det interessante efterspil, at den forsynede Djursland med en civil lufthavn, der lige nu ser ud til at have fået ny luft under vingerne.

Tyskerne tog fat på byggeriet af flyvepladsen i foråret 1944. Indtil da havde området ikke mærket meget til den tyske besættelse, men den stille og rolige tilværelse fik nu en brat ende. Bygninger i området blev beslaglagt ikke alene i selve det store område, hvor flyvepladsen skulle ligge, men også uden for, hvor f. eks. Taastrup forsamlingshus blev beslaglagt til tysk telefoncentral og Møllerups hovedbygning til hovedkvarter for tyske officerer. Værst gik det dog ud over landsbyen Stabrand, der blev totalt inddraget som flyvepladsens center i det daglige. Gårdene og husene blev indrettet til brandstation, biograf, kantine, administration, garager og værksteder m. v.

I Tirstrup blev kroen beslaglagt til postkontor for flyvepladsen, der altså fik adresse i Tirstrup, selv om den strengt taget lå i Stabrand. Derfor navnet Tirstrup flyveplads.

Arbejde på pladsen

De mange arbejdere udefra, der nu hver dag transporteredes til flyvepladsen for at arbejde der, kom også i høj grad til at påvirke udviklingen i hele omegnen. Tyskerne betalte rundt regnet det dobbelte af, hvad de lokale gårdmænd tilbød i løn, så mange så en fordel i at forlade landbruget og tage til flyvepladsen i stedet. Det pressede lønniveauet generelt i området. Fagforeningerne anviste arbejde på flyvepladsen, så arbejdsløsheds køen forsvandt næsten.

På egnen var der i begyndelsen ikke tale om at se skævt til dem, der arbejdede på flyvepladsen. Mange af dem havde jo fået arbejdet anvist og var nødt til at tage det. Det ændrede sig mod krigens slutning, hvor modstandsbevægelsen generelt opfattede det at arbejde for tyskerne som unationalt, uanset om arbejdernes motiver var at undgå nød og arbejdsløshed, eller om motivet for andre, der måske havde flere hestespande eller lastbiler i arbejde på pladsen, var ren berigelse og pengegriskhed.

I foråret 1945 tæt på krigens afslutning propaganderede modstandsbevægelsen for alvor mod at arbejde på flyvepladsen, og samtidig blev flyvepladsen flere gange bombarderet af engelske fly, i hvert fald et par gange så voldsomt, at vinduer i Taastrup og Feldballe knustes. Det fik mange arbejdere til at opgive arbejdet på flyvepladsen.

Rodskov-aktionen

En af modstandsbevægelsens aktioner mod arbejdet på flyvepladsen er blevet særlig kendt, og man må erkende, at den var både raffineret og ikke uden humor. Jeg tænker på aktionen i Rodskov 17. april 1945.

Arbejdere fra Aarhus-området, der arbejdede i Tirstrup, skulle gennem Rodskov. Her stillede en gruppe modstandsfolk så op om morgenen og dirigerede alle cykler, busser og lastbiler, der transportererede Tirstrup-arbejdere, ind i en gammel grusgrav.

Her blev arbejderne forhørt og visiterede og "tømt" for alle værdigenstande, herunder nogle godt tunge og fyldte tegnebøger. Det indsamlede, tøj og tasker og tegnebøger, blev lagt i en stor bunke midt i grusgraven.

Derefter blev alle kommanderet til at smide bukserne. En enkelt dame af det lettere kavaleri spurgte bekymret, om det også gjaldt hende? Hun drog et lettelsens suk, da hun fik at vide, at det gjorde det ikke – indtil tilføjelsen kom, at hun skulle smide kjolen i stedet for.

Imponerende er det, at fire afvæbnede tyske officerer, der var blandt de ”internerede” i grusgraven, var de eneste, der fik lov til at beholde bukserne på.

Herefter blev de indsamlede bukser smidt i bunken i midten, hvorefter det hele blev brændt af. Her måtte en af de ”internerede”, der nok har været mere end almindelig arbejder, se sin tegnebog med indhold af 20.000 kr. gå op i flammer.

Efter afbrændingen blev bilerne sprængt – undtagen en enkelt lastbil, som var blevet gemt væk for sig, og som modstandsfolkene benyttede til at komme hurtigt væk fra stedet.

Hvordan de bukseløse kom derfra, melder historien ikke noget om. Men ydmygende har det været, og episoden blev selvfølgelig til stor morskab på egnen. Og har helt givet været med til at vende stemningen imod arbejdet på flyvepladsen – hvormed formålet var opnået.

Foredraget om flyvepladsen, Flyvestation Tirstrup og den civile lufthavns historie foregår 3. april i Slægts- og Lokalhistorisk Forening Djursland, Grenaa.

Den tyske bunker midt i Stabrand lader sig ikke sådan fjerne. Den ligger endnu som et minde om landsbyens fortid som centrum for det tyske flyvepladsbyggeri. Foto VFH 2018.

Skrevet af Vilfred Friborg Hansen til Djurslandsposten 2018